

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

Radosław Tomasz Jeż (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z wniosku Z. G.

z udziałem T. K., M. K. i W. K.

o rozgraniczenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 15 stycznia 2025 r.

na skutek skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego
od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r.,
sygn. II Ca 644/20:

- 1. odrzuca skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania
przed Sądem Najwyższym wywołane wniesioną skargą
nadzwyczajną.**

ł.n

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 26 marca 2020 r. w sprawie I Ns 475/16 Sąd Rejonowy
w Radzynie Podlaskim postanowił:

I. dokonać rozgraniczenia pomiędzy nieruchomością położoną
w miejscowości T., gmina [...], powiat [...], województwo [...] oznaczoną numerem

ewidencyjnym [...] o powierzchni 1,28 ha, dla której Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim prowadzi księgę wieczystą o numerze [...], stanowiącą własność Z. G. a nieruchomością sąsiednią, oznaczoną jako działka ewidencyjna numer [...]1. o powierzchni 2,55 ha, dla której Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim prowadzi księgę wieczystą o numerze [...]1., stanowiącą własność T. K. w ten sposób, że ustalił, iż linia graniczna pomiędzy tymi nieruchomościami przebiega w linii prostej pomiędzy punktami granicznymi o numerach 15-[...], 15-[...]1., 15-[...]2., 15-[...]3., O-[...] według linii czarnej zaznaczonej na mapie (szkicu granicznym) sporządzonej przez uprawnionego geodetę L. S., która to mapa stanowi integralną część orzeczenia;

II. zasądzić od T. K. na rzecz Z. G. kwotę 2900 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania obejmującego fazę administracyjną;

III. orzec, że w pozostałym zakresie każdy z zainteresowanych ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie, w tym również koszty instancji odwoławczej;

IV. nakazać pobranie od Z. G. na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim kwoty 3591,58 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa, a obciążających wnioskodawcę;

V. nakazać pobranie od T. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwoty 3591,58 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa, a obciążających uczestnika.

Powyższe orzeczenie zaskarżyli apelacją wnioskodawca i uczestnik postępowania T. K..

Postanowieniem z 17 lutego 2022 r. w sprawie II Ca 644/20 Sąd Okręgowy w Lublinie postanowił:

I. z apelacji Z. G. zmienić częściowo zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. w pkt I dokonać rozgraniczenia nieruchomości położonych w miejscowości T., gminie [...], powiecie [...], województwie [...], oznaczonych numerami ewidencyjnymi: [...], dla której Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim prowadzi księgę wieczystą nr [...], stanowiącą własność Z. G. i [...]1., dla której Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim prowadzi księgę wieczystą nr [...]1. stanowiącą własność T. K. według linii koloru czerwonego, biegnącej z punktu [...] przez punkty C, B, A do punktu [...] na mapie projektu rozgraniczenia, stanowiącej część składową operatu technicznego sporządzonego przez biegłego geodetę M. O. w dniu 3 marca 2015 r., przyjętego w dniu 10 marca 2015 r. do zasobu Starostwa

Powiatowego w [...] Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej za numerem P.[...];

- II. oddalić apelację Z. G. w pozostałej części;
- III. oddalić apelację T. K.;
- IV. oddalić wnioski wnioskodawcy i uczestnika o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;
- V. nakazać pobranie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie od Z. G. oraz od T. K. kwot po 197,57 zł tytułem zwrotu wydatków postępowania poniesionych tymczasowo w jego toku przez Skarb Państwa.

Pismem z 28 października 2022 r. Prokurator Generalny (dalej także: „skarżący”) na podstawie art. 89 § 1 i § 2 w zw. z art. 115 § 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2021, poz. 1904 ost. zm. Dz.U. 2022, poz. 1259, dalej: „u.SN”), wniósł do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Okręgowego w Lublinie skargę nadzwyczajną od prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r., II Ca 644/20: „z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej poprzez zagwarantowanie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 2 i 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 486 ze zm.), takich jak zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasada pewności i bezpieczeństwa prawnego wywodzonych z art. 2 Konstytucji oraz zasada sprawiedliwości proceduralnej oraz prawa do rzetelnej procedury przed sądem”, zaskarżając je w całości.

Skarżący, na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN, zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

- I. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78, poz. 486 ze zm.), a mianowicie: zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady pewności i bezpieczeństwa prawnego wywodzonych z art. 2 Konstytucji oraz zasady sprawiedliwości proceduralnej oraz prawa do rzetelnej procedury przed sądem, wynikających z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji poprzez rozstrzygnięcie o roszczeniu w oparciu o sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego

oraz bez uwzględnienia podniesionego zarzutu zasiedzenia oraz nierzetelną, a więc naruszającą zasady sprawiedliwości proceduralnej, ocenę istniejących dowodów w sprawie;

II. rażące naruszenie prawa procesowego i materialnego, tj.:

a) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodów polegającą na niewłaściwym przypisaniu waloru wiarygodności zeznaniom wnioskodawcy Z. G. i świadka J. Ł. oraz polegającą na odmówieniu (pozbawionym racjonalnych przyczyn) dania wiary zeznaniom świadków M. K., B. K., K. K. oraz D. K., z uwagi na okoliczność, że świadkowie ci związani są z uczestnikami postępowania i w efekcie uznanie, że świadkowie ci chcą swoimi zeznaniami poprawić jedynie sytuację procesową uczestników, w sytuacji gdy okoliczności te nie powinny świadczyć o wiarygodności świadków, w szczególności, że zeznania te są spójne z obiektywnymi dowodami takimi jak choćby dowody z fotografii;

b) art. 153 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. i art. 341 k.c. przez brak należytego wyjaśnienia rzeczywistych tytułów własności sąsiadujących nieruchomości przez to, że pomimo trwale istniejących od momentu postawienia i bezsporne położonych w tym samym miejscu urządzeń granicznych (płot, nasadzenia drzew) nie uznał ich za linię rozgraniczającą nieruchomości, według rzeczywistego stanu prawnego wynikającego z zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu;

c) art. 153 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i dokonanie rozgraniczenia spornych nieruchomości według kryterium stanu prawnego bez uwzględnienia zasiedzenia przez uczestnika przygranicznego pasa gruntu, i pominięciu faktu, że świadkowie K. K., J. W., D. K., B. K., oraz uczestnicy M. K. i W. K., potwierdzili, że nowy płot położony jest w tym samym miejscu, w którym stał stary płot (słupki włożono w otwory po starych słupkach), podczas gdy dokonanie tego ustalenia oznaczałoby, że przygraniczny pas gruntu został nabyty przez uczestnika (lub jego poprzedników) przez zasiedzenie, zaś wiedza tych świadków oraz spójność zeznań nie może ich wykluczać tylko z tego powodu, że są rodzinnie powiązani z uczestnikami co bezzasadnie uczynił Sąd I instancji;

III. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegającą na braku wzięcia pod uwagę okoliczności wcześniejszego przesunięcia skrajnego punktu płotu przez rodziców T. K. w głąb należącej do nich wówczas działki nr [...]1., co doprowadziło do błędnego sposobu zinterpretowania położenia punktu granicznego nr [...] według narożnego słupka płotu, które z kolei skutkowało ustaleniem linii granicznych na punkcie granicznym, który nie był usadowiony we właściwym miejscu;

IV. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegającą na uznaniu niepopartym żadnymi dowodami, że linia graniczna wyznaczona przez płot została w 2012 r. zmieniona, podczas gdy z ustaleń poczynionych w innej sprawie, tj. o przywrócenie zakłóconego posiadania (I C 225/12), sąd w trakcie oględzin stwierdził, że nowy płot biegnie bezpośrednio przy linii wyciętych drzew, a zatem w miejscu płotu poprzedniego;

V. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez uznanie, że zdjęcia obrazujące przebieg płotu sprzed jego rozbiórki oraz po rozbiórce nie są w sprawie determinujące, co doprowadziło do błędnego uznania, że sporny płot znajduje się w innym miejscu niż jest to przedstawione na zdjęciach.

Na podstawie art. 91 § 1 u.SN skarżący wniósł o:

1. uchylenie prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy z 17 lutego 2022 r. sygn. akt II Ca 644/20 oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim I Wydział Cywilny z 26 marca 2020 r., sygn. akt I Ns 475/16, w całości z jednoczesnym orzeczeniem co do istoty sprawy poprzez dokonanie rozgraniczenia uwzględniając podniesiony zarzut zasiedzenia lub ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Radzynie Podlaskim do ponownego rozpoznania;

2. wydanie przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowienia o wstrzymaniu wykonania zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy z 17 lutego 2022 r. sygn. akt II Ca 644/20 w związku z wniesieniem skargi nadzwyczajnej od tego orzeczenia,

do czasu ukończenia postępowania wywołanego przez jej wniesienie, z uwagi na grożącą uczestnikowi niepowetowaną szkodę.

Pismem z 3 marca 2023 r. Prokurator Generalny uzupełnił braki formalne skargi nadzwyczajnej wskazując pozostałych uczestników postępowania, tj. M. K. i W. K..

Postanowieniem z 5 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie w sprawie WSNc 1/22 oddalił wniosek Prokuratora Generalnego o wstrzymanie wykonania postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r. w związku z wniesieniem skargi nadzwyczajnej.

Pismem z 30 marca 2023 r. stanowiącym odpowiedź na skargę nadzwyczajną Prokuratora Generalnego, pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o oddalenie skargi nadzwyczajnej w całości oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu stanowiska nie podzielono argumentacji skarżącego a ponadto wskazano, że w braku przytoczenia trzeciej przesłanki szczególnej, tj. art. 89 § 1 pkt 3 u.SN, Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Podkreślono także, że w odniesieniu do przesłanki skargi nadzwyczajnej, określonej w art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, chodzi wyłącznie o zasady, które są „określone” (wskazane) w przepisach Konstytucji RP. Oznacza to, że w ramach tej przesłanki szczegółowej skargi nie można formułować zarzutów naruszenia norm konstytucyjnych, których obowiązywanie jest efektem wykładni z art. 2 Konstytucji RP. Inaczej rzecz ujmując, zasadami w rozumieniu art. 89 § 1 pkt 1 u.SN są zasady konstytucyjne wprost w Konstytucji RP wskazane, poza tymi, które wynikają tylko z art. 2 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopuszczalność wniesienia skargi nadzwyczajnej uzależniona jest od spełnienia szeregu przesłanek ustawowych, wśród których wyróżnia się przesłanki formalne i materialne.

Przesłanki formalne odnoszą się do substratu zaskarżenia, terminu i podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi.

Stosownie do art. 89 § 1 u.SN, skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub wojskowego kończącego postępowanie w sprawie, które nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r., II Ca 644/20, posiada walor prawomocności, a jednocześnie nie przysługuje od niego inny nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Artykuł 89 § 2 u.SN przewiduje ściśle określony krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi nadzwyczajnej. W przedmiotowej sprawie legitymacja Prokuratora Generalnego do wniesienia skargi nadzwyczajnej nie budzi wątpliwości.

Zgodnie z treścią art. 89 § 3 u.SN skargę nadzwyczajną wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – w terminie roku od dnia ich rozpoznania. W przedmiotowej sprawie skarga nadzwyczajna została wniesiona – jak wskazano wyżej – od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r.), w określonym ustawą terminie (28 października 2022 r.) i przez podmiot legitymowany (Prokuratora Generalnego).

Skarga nadzwyczajna spełnienia przesłanki formalne i podlegała merytorycznej ocenie.

Skarga nadzwyczajna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia służącym eliminowaniu z obrotu wadliwych, naruszających zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, orzeczeń sądowych dotyczących konkretnych, indywidualizowanych podmiotów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2019 r., I NSNk 2/19). Konsekwentnie rolę przeprowadzanej przez Sąd Najwyższy kontroli nadzwyczajnej nie jest eliminowanie z obrotu wszelkich wadliwych orzeczeń, a jedynie tych, które godzą w podstawy umowy społecznej będącej fundamentem demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, a zatem dotyczą określonego kształtu relacji pomiędzy jednostką a władzą publiczną (przedmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego) lub godności upodmiotowionej jednostki (podmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego).

Cel skargi nadzwyczajnej, jakim jest wyeliminowanie z obrotu wadliwego orzeczenia, może zostać zrealizowany wyłącznie w przypadku zaistnienia jednej

z trzech przesłanek szczególnych wskazanych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Podmiot wnoszący skargę musi więc przede wszystkim wykazać zaistnienie przynajmniej jednego z uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Zaistnienie tego rodzaju uchybienia potwierdza wadliwość zaskarżonego wyroku, a jednocześnie otwiera drogę do badania czy wadliwość ta powinna być usunięta z uwagi na naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Samo zaistnienie przesłanki szczególnej wskazanej w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN nie przesądza o konieczności wyeliminowania z obrotu wadliwego orzeczenia. Wskazać w tym miejscu bowiem należy, że stabilność oraz prawomocność orzeczeń sądowych, a także kształtowanych przez nie stosunków prawnych również jest zasadą konstytucyjną, wywodzoną z prawa do sądu (art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP), zaś odstępianie od niej powinno być podyktowane wyjątkowymi względami. Konsekwentnie, stwierdzone uchybienia muszą być na tyle poważne, by względ na całokształt zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji RP nakazywał ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2020 r., I NSNu 2/20).

Ten punkt widzenia potwierdzał wielokrotnie Europejski Trybunał Praw Człowieka, podkreślając, że prawo do rzetelnego procesu musi być interpretowane w świetle zasady rządów prawa, będącej wspólnym dziedzictwem państw – stron Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. 1993 nr 61, poz. 284 ze zm.). Jednym z fundamentalnych aspektów rządów prawa pozostaje zaś zasada pewności prawnej, która przewiduje wymóg, by tam, gdzie sądy ostatecznie rozstrzygnęły jakąś kwestię, ich orzeczenie – co do zasady – nie było kwestionowane (zob. np. wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z: 28 października 1999 r. w sprawie *Brumărescu przeciwko Rumunii*, skarga nr 28342/95, par. 61; 24 lipca 2003 r. w sprawie *Ryabykh przeciwko Rosji*, skarga nr 52854/99, par. 52; 6 października 2011 r. w sprawie *Agrokompleks przeciwko Ukrainie*, skarga nr 23465/03, par. 148).

Zgodnie z art. 95 pkt 1 u.SN, w zakresie nieregulowanym przepisami ustawy do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw cywilnych przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. –

Kodeks postępowania cywilnego dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz 398⁹. Stosownie wyłączone zostały przepisy statuujące obowiązek zamieszczenia w skardze wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienia, a także instytucji tzw. przedsądu. Tak wąskie określenie przepisów dotyczących skargi kasacyjnej, które nie znajdują zastosowania w odniesieniu do skargi nadzwyczajnej oraz postępowania w sprawie tej skargi, nie pozostawia wątpliwości, że pozostałe przepisy dotyczące skargi kasacyjnej znajdują zastosowanie. W szczególności wskazać wypada art. 398⁴ § 1 k.p.c. określający wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej jako szczególnego środka odwoławczego. Wymagania te mają charakter wad nieusuwalnych i powodują odrzucenie skargi *a limine*. Podkreślić przy tym należy, że warunkiem wystarczającym, a zarazem koniecznym, do odrzucenia skargi jest brak któregokolwiek z jej elementów konstrukcyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2006 r., III CSK 144/06; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08).

Zgodnie z powyższym skarga nadzwyczajna powinna zawierać: (1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; (2) przytoczenie podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienie; (3) wniosek o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

Wskazane wyżej warunki konstrukcyjne skargi nadzwyczajnej nakładają na wnoszącego skargę nadzwyczajną obowiązek prawidłowego określenia zakresu zaskarżenia i określenie zakresu żądanego wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę a także obowiązek przytoczenia podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienie.

Spełnienie wymogów formalnych z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i pkt 3 k.p.c. wiąże się także z zapewnieniem ich koherencji merytorycznej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2023 r., I CSK 5475/22 i przywołane tam orzecznictwo). W innych orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazał, że „bezwzględnie wymagane jest, by zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane; brak takiej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej” (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z:

30 stycznia 2023 r., I CSK 3651/22; 24 maja 2023 r., II NSNc 120/23; 18 maja 2023 r., III USK 207/22).

Rozbieżność między wskazanym w skardze nadzwyczajnej zakresem zaskarżenia orzeczenia (postanowienia), od którego została ona wniesiona, a żądaniem uchylenia lub zmiany *ab initio* wyklucza możliwość merytorycznego rozpoznania wniesionej skargi nadzwyczajnej przez Sąd Najwyższy. Nie jest bowiem możliwe sprecyzowanie zakresu kontroli skargi nadzwyczajnej oczekiwanego przez Prokuratora Generalnego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 lipca 2023 r., I CSK 3675/22; 25 września 2023 r., I CSK 731/23).

W przedmiotowej sprawie Prokurator Generalny wskazał orzeczenie (postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r.), którego dotyczy wniesiona skarga nadzwyczajna. Jednocześnie we wniosku skargi wniósł on o: „uchylenie prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy z 17 lutego 2022 r. sygn. akt II Ca 644/20 oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim I Wydział Cywilny z 26 marca 2020 r., sygn. akt I Ns 475/16, w całości z jednoczesnym orzeczeniem co do istoty sprawy poprzez dokonania rozgraniczenia, uwzględniając podniesiony zarzut zasiedzenia lub ewentualnie o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Radzynie Podlaskim do ponownego rozpoznania”. Czyniąc to, nie określił w ogóle zakresu żądanego uchylenia postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r. ani w przypadku orzekania co do istoty sprawy przez Sąd Najwyższy, ani w przypadku przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Radzynie Podlaskim. Zakres ten (uchylenie „w całości”) skarżący powiązał li tylko z postanowieniem Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim I Wydział Cywilny z 26 marca 2020 r. I Ns 475/16.

W ocenie Sądu Najwyższego taki sposób sporządzenia skargi nie jest zgodny z wymogami konstrukcyjnymi ujętymi w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. Należy bowiem zwrócić uwagę, że sentencje obu wskazanych orzeczeń, tj. zarówno postanowienia Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z 26 marca 2020 r. I Ns 475/16, jak i postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r.,

II Ca 644/20 są wielopunktowe. A skoro tak, to – mając na uwadze specyfikę przedmiotowej sprawy – konieczne staje się, aby skarżący nie tylko określił zakres żądanego uchylecia lub uchylecia i zmiany zaskarżonego orzeczenia (postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r.), ale również przy takiej konstrukcji wniosku skargi wskazał precyzyjnie zakresy tych żądań w stosunku do każdego ze wskazanych przez siebie postanowień Sądów.

W tym kontekście Sąd Najwyższy podkreśla, że zakresu żądanego uchylecia nie można domniemywać, ani też wyinterpretowywać z ogólnego stwierdzenia „w całości” zamieszczonego po słowach „... sygn. akt I Ns 475/16,”. Takie działania, wobec braku usankcjonowania ich w przepisach obowiązującego prawa, pozostają poza sferą jego uprawnień.

Z tego też względu należy przyjąć, że niezgodność między zakresem zaskarżenia (postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r.) a wnioskiem skargi nadzwyczajnej (o jego uchylecie) w odniesieniu do postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 17 lutego 2022 r. stanowi nieusuwalny brak formalny tego środka zaskarżenia. Czyni to wniesioną skargę nadzwyczajną niedopuszczalną i nie pozwala na jej merytoryczne rozpoznanie. W konsekwencji skarga podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. bez możliwości sanowania tego braku.

Sąd Najwyższy dodatkowo zauważa, że tak sformułowany wniosek skargi Prokuratora Generalnego (s. 5 skargi) nie jest możliwy do wykonania, a jego korekta pozostaje poza obszarem kompetencji Sądu Najwyższego. Również więc z tej przyczyny skarga nadzwyczajna podlega odrzuceniu.

Przechodząc do wymogu skargi nadzwyczajnej – przytoczenia podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) – należy zwrócić uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego obowiązek ten obejmuje powołanie przepisu, który zdaniem skarżącego został naruszony, z oznaczeniem konkretnej jednostki redakcyjnej aktu normatywnego, czyli artykułu, a także, jeśli występują, pomniejszych jednostek redakcyjnych (z wielu zob.: wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., I NKRS 14/22; postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 maja 2019 r., II UK 217/18; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; 26 marca 1997 r., II CKN 63/97), jak również prawidłowe

uzasadnienie zarzutów.

Wobec tak określonych wymogów nie ulega wątpliwości, że przytoczenie podstawy skargi nadzwyczajnej musi być precyzyjne, Sąd Najwyższy bowiem, z uwagi na związanie sądu granicami podstaw skargi, uwzględnia tylko te przepisy, które zostały wyraźnie wskazane w skardze nadzwyczajnej jako naruszone. Z tego powodu skarżący powinien ująć zarzuty w sposób klarowny i prawidłowy, i następnie – w części motywacyjnej skargi – należycie je uzasadnić, łącząc z realiami konkretnej sprawy, w której wydano zaskarżone orzeczenie. Jak zauważa się w literaturze przedmiotu, „W uzasadnieniu podstawy ogólnej skargi nadzwyczajnej skarżący ma obowiązek konkretnie wykazać na czym polega niezgodność zaskarżonego orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, w szczególności przez wskazanie naruszonej zasady pochodnej wywiedzionej z art. 2 Konstytucji RP i sposobu naruszenia wskazanej zasady” (O. Nawrot, K. Olszak, *Podstawa ogólna skargi nadzwyczajnej*, Prawo i Więż 2024 nr 3, s. 371).

W dotychczasowym orzecznictwie podejmującym problematykę skargi kasacyjnej, które odnieść można do niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy podkreślał konieczność precyzyjnego formułowania podstaw skargi. Zajmując takie stanowisko, wyjaśniał on, że konieczność ta wynika z niemożności samodzielnego dokonywania przezeń konkretyzacji zarzutów skarżącego oraz snucia hipotez na temat tego, jakiego przepisu dotyczy podstawa skargi (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z: 27 kwietnia 2016 r., II CSK 456/15; 1 grudnia 2000 r., V CKN 138/00; 14 marca 2014 r., III CSK 88/13 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 czerwca 2021 r., I NSNc 60/21; 19 listopada 2014 r., III CSK 277/14).

Przekładając powyższe na realia rozpatrywanej skargi nadzwyczajnej, stwierdzić należy, że Prokurator Generalny nie dopełnił obowiązku przytoczenia podstaw skargi w zakresie przesłanki ogólnej (funkcjonalnej).

W *petitum* skargi nadzwyczajnej, w części przywołującej podstawy Prokurator Generalny wskazał, że skargę wniósł z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej:

„poprzez zagwarantowanie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 2 i 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 486 ze zm.), takich jak zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasada pewności i bezpieczeństwa prawnego wywodzonych z art. 2 Konstytucji oraz zasada sprawiedliwości proceduralnej oraz prawa do rzetelnej procedury przed sądem”. Jednocześnie na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN skarżący zarzucił: „naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 486 ze zm.), a mianowicie: zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady pewności i bezpieczeństwa prawnego wywodzonych z art. 2 Konstytucji oraz zasady sprawiedliwości proceduralnej oraz prawa do rzetelnej procedury przed sądem, wynikających z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji poprzez rozstrzygnięcie o roszczeniu w oparciu o sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego oraz bez uwzględnienia podniesionego zarzutu zasiedzenia oraz nierzetelną, a więc naruszającą zasady sprawiedliwości proceduralnej, ocenę istniejących dowodów w sprawie”.

Tak przytoczone podstawy skargi nadzwyczajnej odnośnie do przesłanki ogólnej nie spełniają warunku konstrukcyjnego określonego w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.

Skarżący co prawda wskazuje przesłankę ogólną – zapewnienie zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, wiążąc ją z zagwarantowaniem „zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 2 i 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 486 ze zm.), takich jak zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasada pewności i bezpieczeństwa prawnego wywodzonych z art. 2 Konstytucji”, jednakże jednocześnie zarzuca – w ramach przy oznaczonej przez siebie podstawie prawnej, tj. pierwszej i drugiej przesłance szczególnej w pkt I (str. 2 skargi) – „naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

(Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 486 ze zm.), a mianowicie: zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady pewności i bezpieczeństwa prawnego wywodzonych z art. 2 Konstytucji ...”. W ocenie Sądu Najwyższego taka konstrukcja nie może być uznana za prawidłową.

Należy przypomnieć, że ustawodawca uregulował kwestię podstaw skargi w taki sposób, że każdej ze wskazanych przesłanek – zarówno ogólnej (art. 89 § 1 u.SN), jak i szczególnych (art. 89 § 1 pkt. 1-3 u.SN) nadał – poprzez ich strukturalne wyodrębnienie – autonomiczny charakter i przypisał różne zadania.

Wobec takiej konstrukcji nie można przyjąć za prawidłowe wywodzenie przesłanki ogólnej (funkcjonalnej), tj. zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej i zasad pochodzących od niej: zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady pewności i bezpieczeństwa prawnego z pierwszej przesłanki szczególnej, tj. zasad, wolności i praw człowieka i obywatela.

Naruszenie zasady zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady pewności i bezpieczeństwa prawnego, które wyprowadza się z art. 2 Konstytucji RP, wbrew zarzutom skargi nie mieszczą się w kategorii – zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji – do której to kategorii niewątpliwie należy wymieniona w Konstytucji zasada prawa do sądu z art. 45 ust. 1.

Jak już podnoszono, Sąd Najwyższy nie może domniemywać intencji wnoszącego skargę i konkretyzować zawartych w niej zarzutów czy przypisywać ich do właściwych jednostek redakcyjnych przepisów określonych ustawowo. Skarga nadzwyczajna powinna być więc tak zredagowana, żeby nie stwarzała żadnych wątpliwości, zaś intencje wnoszącego skargę winny być wyartykułowane w sposób jednoznaczny.

Wobec stwierdzonego wyżej niespełnienia wymogów konstrukcyjnych skargi nadzwyczajnej – obowiązku przytoczenia podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), należy i z tej przyczyny uznać, że skarga podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. bez możliwości sanowania tego braku (z wielu zob. postanowienia Sądu Najwyższego z:

24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16; 11 grudnia 2014 r., III CZ 54/14; 2 kwietnia 2014 r., IV CZ 14/14).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę zwraca także uwagę, że skarżący zarzucił naruszenie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 u.SN, jednak w *petitum* skargi sformułował zarzuty w pkt od III do V (s. 4 skargi) dotyczące trzeciej przesłanki szczególnej, tj. oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, co stanowi również błąd konstrukcyjny skargi.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN odrzucił skargę nadzwyczajną.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

ł.n

[a.ł]